

«Trygge
barn tør –
ulikhet er
vår
styrke!»

MONSSVEEN

BARNEHAGE SA

PEDAGOGISK PERIODEPLAN 2023- 2024

Innholdsfortegnelse

1. FORORD.....	2
2. OM MONSSVEEN BARNEHAGE.	3
3. BARNEHAGENS STYRINGSdokUMENT.	5
4. BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG.	6
Visjon og hovedmål.	6
Livsmestring:.....	7
Likeverd:	7
Barnets selvfølelse:.....	7
Yoga:.....	8
Trygt og godt barnehagemiljø:	9
5. BÆREKRAFTIG UTVIKLING.....	10
6. BARNEHAGENS PEDAGOGISKE PRAKSIS	12
Progresjon.	12
Omsorg.	12
Lek.	13
Danning.	14
Sosial kompetanse:	14
Læring.....	15
Språk:.....	16
Mat og måltider i barnehagen.	17
7. FAGOMRÅDER.....	19
8. VURDERING.....	20
Planlegging.	20
Dokumentasjon.....	20
Vurdering.....	21
9. BARNS MEDVIRKNING.	22
10. FORELDRENES MEDVIRKNING.	23
11. OVERGANGER	24
Når barnet begynner i barnehagen:	24
Overganger innad i barnehagen:	25
Overgangen mellom barnehage og skole:	25

1. FORORD

Monssveen barnehage utarbeider sin årsplan som en to-års pedagogisk periodeplan.

For planperioden 2023 og 2024 vil flere av temaene vi jobber med gå igjen fra tidligere år. Vi vil også ha andre fokusområder som blir spesielt vektlagt.

Barnehagen skal arbeide kontinuerlig for å fremme helse, trivsel, lek og læring for barn i barnehagen, og sørge for at barn har et **trygt og godt barnehagemiljø**. Det å få være en del av fellesskapet og oppleve barnehagen som et trygt og godt sted, er avgjørende for barns trivsel i barnehagen. Det å stå utenfor fellesskapet derimot, vil være uheldig for barnets liv – både her og nå, men også for barnets trivsel på skolen og videre i livet. Et trygt og godt barnehagemiljø gir barn et godt utgangspunkt for en god psykisk helse. For å fremme et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø deltar de ansatte i Monssveen barnehage på kompetansehevingstiltak både sammen med andre barnehager i Gjøvik og innad i egen barnehage. Vi har utarbeidet retningslinjer for mobbing og krenkende atferd som gir et tydelig ansvar til hver enkelt medarbeider. Og vi jobber kontinuerlig med sosial kompetanse som en «paraply» for alt innhold i barnehagen. På denne måten vil vi hindre at barn blir utestengt fra lek og aktiviteter, og sørge for at vi jobber med å skape miljøer der barn får oppleve å høre til. I arbeidet med å lage gode psykososiale miljøer for egne og andres barn er foreldrene viktige samarbeidspartnere og støttespillere.

Bærekraftig utvikling satte vi spesielt fokus på i vår periodeplan fra 2021. Bærekraftig utvikling er definert som «*utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov*». Det er et begrep basert på solidaritet med kommende generasjoner, i tillegg til alle de som lever i dag. Barnehagen har alltid hatt fokus på å gi barna opplevelser og erfaringer i naturen og latt dem bli kjent med naturen som arena for lek og læring. Våren 2021 fikk vi inspirasjon og bistand fra Bondelaget til å dyrke grønnsaker i pallekarmer. Høsten 2022 tok vi det hele et skritt lenger. Med felles innsats fra engasjerte foreldre, barn og ansatte utarbeidet vi et område i vårt utemiljø med grønnsakhage, bærbusker og potetåker. Vi startet med kompostering av matavfall som vi benytter til gjødsling. Til våren skal vi så og plante nye grønnsaker som vi får glede av utover sommeren og høsten. Det finnes ikke noe mer tilfredsstillende enn å høste og spise egendyrket mat! Barna får verdifull erfaring med å dyrke til eget bruk og motiveres til å smake på ulike grønnsaker. De lærer om kretsløpet i naturen og viktigheten av å ta vare på insektene våre. Vi vil at barna skal få det store bildet av hva deres egen innsats for natur og miljø har å si for livet på jorda.

Barnehagen er barnets sted, et sted hvor barnet eksisterer i kraft av seg selv. Det er et sted å være, et sted å få omsorg, et sted for lek og fysisk aktivitet, og en læringsarena. I Monssveen barnehage vil vi gjennom å stimulere barns kognitive, språklige, motoriske, sosiale og følelsesmessige utvikling bidra til at alle barn skal få et positivt bilde av seg selv. Sammen med foreldrene skaper vi et godt livsgrunnlag for det mest verdifulle vi har – barna våre.

Gjøvik, 30.01.2023

Berit Rydland
Daglig leder

2. OM MONSSVEEN BARNEHAGE.

Monssveen barnehage åpnet dørene 1. mars 2004 og er eid av de foreldrene som til enhver tid har barn her. Barnehagen finansieres gjennom offentlig tilskudd og foreldrebetaling og er organisert som et samvirkeforetak, Monssveen barnehage SA. Foretaket har egne vedtekter som beskriver formål og medlemskap.

Monssveen barnehage er godkjent for opptil 101 barn dersom alle barna er over 3 år. Vi har imidlertid alltid barn både over og under 3 år, og antallet barn varierer for hvert år avhengig av den årlige søkermasse og alderssammensetning.

I Monssveen barnehage finner du fire avdelinger:

Askeladden, for barn fra 3 – 5 år.

Tyrihans, for barn fra 2 - 5 år.

Smørbukk, for barn fra 1 - 2 år.

Veslefrikk, for barn fra 1 - 2 år.

Selv om barnehagen er organisert med fire adskilte avdelinger er vi mye sammen «på tvers». Vi har grupper og prosjekter på tvers, «Superklubb» for skolestarterne, felles turer og arrangementer. Markering av fest- og merkedager gjør vi i fellesskap ved samlinger eller andre aktiviteter.

Monssveen barnehage har i alle år hatt både kvinner og menn i personalgruppa. Andelen menn i barnehagen er for tiden 25 %. Å ha både kvinnelige og mannlige ansatte gir barna gode rollemodeller av begge kjønn. Det bidrar også til at både lærings- og arbeidsmiljøet vårt blir preget av varierte og utfyllende perspektiver.

Hver avdeling har grunnbemanning og pedagogisk bemanning avhengig av hvor mange barn over og under 3 år som går der. Noen avdelinger er forsterket med en støttepedagog/assistent etter behov.

Vi oppfyller alle lovpålagte krav, inkludert kravet til pedagogisk bemanning etter forskrift pr. 01.08.2018. Les mer om nøkkeltall for barnehagen på

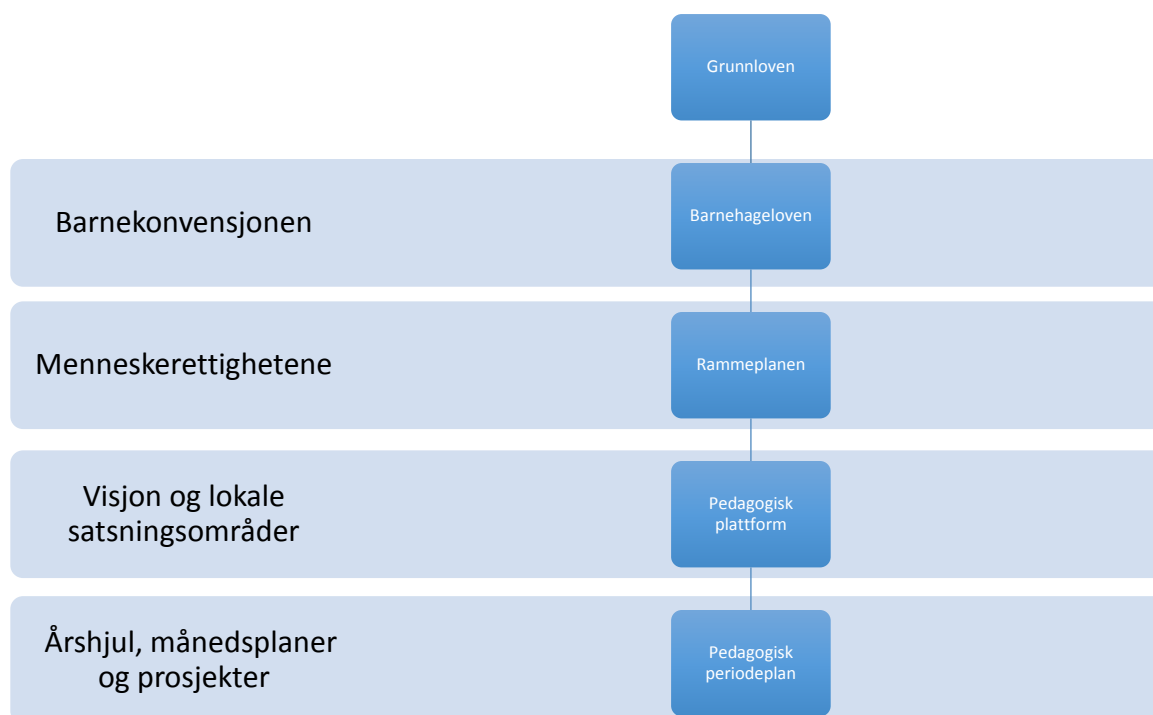
<https://www.barnehagefakta.no/barnehage/1020907/monssveen-barnehage-sa>

Monssveen barnehage benytter seg av kommunikasjonsverktøyet MyKid for å ivareta informasjonsflyten og en god dialog mellom barnehage og hjem. For mer informasjon om barnehagen, logg inn på MyKid som forelder eller les på vår hjemmeside <http://monssveenbarnehage.no/> eller

<https://m.facebook.com/MonssveenBarnehageBA>

3. BARNEHAGENS STYRINGSDOKUMENT.

Menneskerettighetene:

Menneskerettigheter er grunnleggende rettigheter alle mennesker har, uansett kjønn, religion, alder eller nasjonalitet. Barn er ikke mini-mennesker med mini-rettigheter. Det betyr at alle nasjonale og internasjonale lover skal beskytte barn på lik linje med voksne.

Barnekonvensjonen:

Barnekonvensjonen er en avtale mellom nesten alle land i verden. Der står det om hvordan alle barn i verden skal ha det. Norge har underskrevet barnekonvensjonen og gjort den til norsk lov.

Barnekonvensjonen gir barn egne rettigheter, for eksempel rett til skole, helsehjelp, lek og fritid. En viktig rettighet er at barn skal bli hørt i saker som gjelder dem. http://barneombudet.no/wp-content/uploads/2013/09/fns_barnekonvensjon.pdf

Grunnloven:

Grunnloven er Norges eldste og viktigste samling av lover. Stortinget har bestemt at menneskerettighetene skal være en del av Grunnloven. Barn er jo mennesker, så menneskerettighetene gjelder også for barn. Staten må derfor ta et særlig ansvar for at barn beskyttes mot vold, blir respektert som mennesker og for at de får gå på skole og utvikle seg.

I Grunnloven finnes det egne bestemmelser for barn som sier at de blant annet har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv. Deres mening skal også tillegges vekt. I saker som gjelder barn er det viktig at de som bestemmer eller tar avgjørelser tenker på hva som er det beste for barna. Dette kalles å tenke på barnets beste.

(Barneombudet).

4. BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG.

Vårt verdigrunnlag henger sammen med våre styringsdokumenter og vårt pedagogiske grunnsyn.

I Monssveen barnehage har vi et helhetssyn på barn. Dette betyr at vi ser barns utvikling som et dynamisk og tett sammenvevd samspill mellom deres fysiske og mentale forutsetninger og miljøet de vokser opp i. Alle har rett til egne tanker og følelser og skal møtes med respekt og likeverd. Vi skal formidle grunnleggende verdier som fellesskap, omsorg og medansvar og retten til å være forskjellige. Gjennom vår visjon og våre hovedmålsettinger synliggjør vi disse verdiene.

Visjon og hovedmål.

En visjon kan defineres som et mentalt bilde av framtiden, eller et høyere mål og mening. Formålet med å ha en visjon er å finne en «ledestjerne» som virker samlende og inspirerende, og som man i fellesskap kan strekke seg mot.

«Trygge barn tør – ulikhet er vår styrke» er Monssveen barnehages *visjon*. Vi ønsker at vår visjon skal være et retningsgivende fremtidsbilde som inspirerer, engasjerer og utfordrer oss til utvikling og til å se nye muligheter. Den skal appellere både til hjerte og hjerne, og gi oss veiledning i å ta de rette beslutninger i det praktiske og pedagogiske arbeidet. Likeverd og respekt mellom mennesker er verdier vi ønsker å framheve gjennom visjonen vår, og visjonen skal ligge til grunn for de mål og planer som legges for Monssveen barnehages innhold.

Hovedmål knyttet til vår visjon er:

I Monssveen barnehage

- skal vi gi barn trygghet til å tørre å være den de er og ta egne valg
- skal vi gi barn alle muligheter til å bli den beste utgaven av seg selv
- skal vi gi alle barn opplevelsen av å være en styrke for fellesskapet

Livsmestring:

Livsmestring kan defineres som «å utvikle ferdigheter og tilegne seg praktisk kunnskap som hjelper den enkelte til å håndtere medgang, motgang, personlige utfordringer, alvorlige hendelser, endringer og konflikter på en best mulig måte, samt å skape en trygghet og tro på egne evner til å mestre også i fremtiden» (LNU, 2017). For å styrke jobben med livsmestring begynner vi i Monssveen med å danne en tett og god tilknytning til barna. Med en god relasjon i bunnen kan vi bidra til å gi barna den individuelle støtten de har behov for, og gode verktøy for å håndtere hverdagen sin både nå og i fremtiden.

Likeverd:

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen» (Rammeplanen for barnehager). I Monssveen barnehage mener vi at hvert barn er av like stor betydning for fellesskapet som alle andre. Likeverd for oss i Monssveen er at ingen skal behandles likt fordi alle har ulike behov, men samtidig skal alle barn gis samme mulighet til å påvirke fellesskapet på sin måte uavhengig av disse behovene.

Vårt utgangspunkt er at barns rett til medvirkning først kan innfris når hvert barn blir anerkjent og respektert som den unike personen han eller hun er. For å sikre at vi som er ansatt i Monssveen barnehage er bevisst vårt ansvar som rollemodell i dette arbeidet, skal vi jevnlig reflektere over:

- Hva legger vi i begrepene likestilling og likeverd?
- Hvordan jobber vi med våre holdninger for å fremme likeverd og likestilling?
- Hvordan jobber vi med å motvirke alle former for diskriminering i vår barnehage?
- Hvordan jobber vi med å fremme nestekjærlighet blant barn og voksne i barnehagen?

Barnets selvfølelse:

Barns selvfølelse er av avgjørende betydning for dannelsesprosessen og identitetsutviklingen. Et barn som har et godt bilde av seg selv og som har positive tanker og følelser om seg selv vil ha et godt grunnlag for å utvikle en god psykisk helse og å delta i barnehagens mangfoldige lek- og læringsprosesser. For å styrke barnets selvfølelse er det sentralt at det møtes med raushet og omsorg, glede og en ektefølt interesse for hvert enkelt barn. Når vi møter barnet slik det har behov for, om det er med trøst, undring eller gjensidig glede, bekrefter vi barnets følelser på en anerkjennende og respektfull måte som styrker utviklingen av et godt selvbilde.

Yoga:

Yoga og mindfulness har ved flere studier vist å kunne gi økt konsentrasjon og fokus, gi større indre ro, bedre selvfølelse, økt selvtillit, minske stress og kroppslig uro, - og å forebygge både fysiske og mentale plager. <https://forskning.no/hjertet-menneskekroppen-sykdommer/yoga-er-bra-for-hjertet/520900>

Gjennom yoga som pedagogisk virkemiddel vil vi lære barna ulike øvelser for å tilegne seg nyttige verktøy for å bevare og styrke sin mentale og fysiske helse. Øvelsene er tilpasset alder og utviklingsnivå.

Vi lar barna bli kjent med aktiviteter som:

- Yoga-øvelser og yogalek
- Kjenne på følelser og finne ro, prøve å kjenne etter hva som er bra for kroppen og hodet.
- Sanger og bevegelse til musikk for bedre konsentrasjon og bevissthet om kroppen
- Pust-, nærvær- og oppmerksomhets-trening med ulike avspenninger for styrking av mental og fysisk helse.

Vi knytter også varierende kreative og motoriske aktiviteter til yogastunden vår.

Vår intensjon med bruk av yoga i barnehagen er at barnet skal bli kjent med seg selv, finne sin egen trygghet og indre styrke. I tillegg skal yoga være noe som er gøy og gi en indre motivasjon i seg selv, fritt for konkurranse og aldri prestasjonsfremmende!

Trygt og godt barnehagemiljø:

Et trygt og godt barnehagemiljø innebærer at barnet selv føler seg trygg og har det godt i barnehagen og at det er inkludert i barnegruppa. Det å gå i barnehagen skal være en positiv opplevelse og være noe barnet ser fram til.

Lov om barnehager kap 8 § 41-43 fastsetter en vidtgående plikt til å jobbe systematisk med å sikre alle barn et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel, lek og læring og forebygger krenkelser og mobbing. Barnehagelovens bestemmelser om barnas psykososiale miljø handler ikke bare om krenkelser og mobbing, men at barna har det trygt og godt i barnehagen basert på barnets subjektive oppfatning av barnehagemiljøet.

Lek og vennskap har stor betydning i barns liv, spesielt i barnehagen. Opplevelse av vennskap og det å bli inkludert i lek er avgjørende for at barn skal trives. Personalets tilstedeværelse og engasjement i barns lek og utvikling er derfor helt nødvendig. Ved å anerkjenne barn viser personalet at de har tro på barnet og at hen gjør sitt beste. Vi møter barn slik at de opplever seg selv som verdifulle og at det betyr noe for oss at barnet er der. Ved å vise at vi interesserer oss for barnet og vil det beste for det bidrar vi til at barnet utvikler en god selvfølelse og at det opplever å ha et egenverd og en betydning i gruppa.

På samme måte som en respektfull og anerkjennende tilnærming vil kunne påvirke barnets selvbylde positivt, vil krenkelser kunne påvirke barnets selvfølelse negativt. Å forebygge krenkelser og mobbing betyr å gjenkjenne negative handlingsmønstre som utestenging av lek, gjentatt erting og fysisk og verbal plaging.

Barnehagen har i alle saker som omhandler krenkelser, trakassering, diskriminering og mobbing en tydelig aktivitetsplikt. Det betyr at vi er pålagt ved lov å handle når vi observerer gjentakende negativ sosial atferd, uavhengig av om det krenkede barnet har oppfattet det eller ikke. Se for øvrig Monssveen barnehages handlingsplan mot mobbing som eget vedlegg.

5. BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Barnehagen er en liten verden i miniatyr. Her møtes voksne og barn med mange ulike interesser og ferdigheter. Felles for oss alle er at vi er en del av det samme samfunnet og deler på jordas ressurser.

Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. En bærekraftig utvikling skal imøtekomme dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

I følge Rammeplanen skal barn lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn. FNs bærekraftsmål sier også at barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke, kritisk, handle etisk og vise solidaritet.

Det er viktig at barna fra tidlig alder får erfare at de kan være en del av løsningen på klima- og miljøproblemer, slik at de opplever mestring og får handlingskompetanse.

Monssveen barnehages praktiske tilnærming til temaet omfatter mange områder:

Økologisk (natur og miljø):

- Lærer barna om samspillet i naturen.
- Dyrker egen mat og har opparbeidet egen grønnsakhage.
- Plantet bærbusker som vi høster av.
- Sår blomstereng i en skråning hver vår.
- Lager vår egen kompost av matrester (bokashi) som vi gjødsler grønnsakene våre med.
- Lærer om insekter og deres betydning for floraen.
- Lager insekthotell.
- Deltar på Strandryddeaksjonen i Mjøskanten.

Økonomisk:

- Snakker om konsekvenser av forbruk, sparing, fordeling av goder og å skape verdier (arbeid, penger og mat).
- La barna spise grønnsaker og bær de selv har dyrket.

- Gjenbruk og redesign.
- Ta vare på leker og andre gjenstander vi har i barnehagen. Reparere i stedet for å kjøpe nytt.
- Arrangere klesbyttedag i barnehagen.

Politikk og medvirkning:

- Å se på barna som økoborgere som forstår at de kan endre sin hverdag og sitt miljø.
- Eksempler:
 - Barn kan være med og bestemme vekster i grønnsakhagen.
 - Plukke søppel som andre har kastet hver gang man er på tur,
 - Rydde opp og ta med sin egen søppel etter seg.
 - Besøker sauefjøs hver vår. Lærer å fore og stelle dyra. Barna ser hvor vi får ull og kjøtt fra.

Sosial og kulturell:

- Jobbe med vennskap og likestilling, inkludering og likeverd.
- Lære barna å samarbeide og oppleve at de bidrar i fellesskapet, f.eks. i arbeidet med grønnsakhagen og kompostering.

6. BARNEHAGENS PEDAGOGISKE PRAKSIS

Progresjon.

Med begrepet progresjon menes fremgang, læring og utvikling.

Alle barn skal oppleve en progresjon gjennom barnehagens innhold.

Det er viktig at vi gir barna en balanse mellom det å oppleve mestring og å kunne strekke seg etter nye mål. Dette gir barna mulighet til å lære nye ting og utvikle en god selvfølelse ved å mestre nye oppgaver.

I Monssveen barnehage skal barna hele tiden få nye muligheter til å oppleve at de mestrer. Alle barn *kan* hvis de får bygge på det de mestrer hver for seg.

Vi har utarbeidet en egen progresjonsplan spesielt knyttet til *hvert fagområde*. Vi presiserer at progresjonsplanen er en veiledende plan. Barn får tilpasset læring ut fra alder, egne forutsetninger og behov.

Mål for progresjon innenfor alle fagområder:

- Barna skal utfolde skaperglede, undring og utforskertrang.
- Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter.
- Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Omsorg.

Omsorg, oppdragelse og læring i barnehagen skal fremme menneskelig likeverd, likestilling, åndsfrihet, toleranse, helse og forståelse for bærekraftig utvikling.

(Barnehageloven §2 Barnehagens innhold.)

Barn har rett til omsorg og skal møtes med omsorg. I Monssveen barnehage har vi en yrkesetisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt overfor alle barn. En omsorgsfull relasjon er preget av at vi må være åpne, oppmerksomme, gir nærhet, anerkjenner, ser, hører og er i samspill med andre. Vi er opptatt av at vi skal møte hverandre med respekt, vi er ulike, men like mye verdt, og at alle skal føle at de blir tatt vare på og at noen bryr seg om dem.

Omsorg har en stor verdi i seg selv, og er knyttet til oppdragelse, helse og trygghet, og det er en forutsetning for barns utvikling og læring.

I barnehagen er vi opptatt av å ha et miljø som er preget av humor, glede, og omtanke for hverandre.

Lek.

Leken har en fremtredende plass i barns liv – og det skal den også ha i barnehagen. Leken gir rom for utvikling og læring hos barnet. I samhandling med andre barn legges grunnlaget for læring og utvikling av sosial kompetanse. Barn lærer blant annet å vente på tur, rolletaking, ta andres perspektiv, hevde seg selv og slippe andre til. Barnet får trent sine samarbeidsevner, bearbeidet sine opplevelser og utviklet sitt språk. Barna kan utforske verden og skaffe seg kunnskap og forståelse.

Å få delta i lek og få venner er grunnlaget for barns trivsel i barnehagen. Leken er et av våre viktigste pedagogiske arbeidsmåter og verktøy. I barnehagen skal barnet få impulser og inspirasjon til sin lek gjennom ulike opplevelser. Lek er barns væremåte og lekens egenverdi skal anerkjennes i barnehagen. Personalet skal støtte, inspirere og oppmuntre barna i deres lek ved å:

- Utnytte barnehagens rom og utstyr
- Skape utfordrende og inspirerende miljøer inne og ute
- Være en tilstedeværende og engasjert voksen
- Observere, veilede og være bevisst på sin rolle som «lekens vokter».

Danning.

Barnehagen skal fremme danning. Vi tenker at danning først og fremst er en prosess som skjer i møte mellom mennesker. I en barnehage møtes små og større mennesker. Her møtes folk med ulik bakgrunn, kultur, religion og utdanning.

Danningsprosessen handler om å tilegne seg verdier, normer, tanker og handlingsmåter som er viktige for å kunne delta i fellesskapet.

Danning skal sette barna i stand til å tenke selv, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter, stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne.

En viktig del av danningsprosessen er å støtte barna i utviklingen av god selvfølelse.

Sosial kompetanse:

Sosial kompetanse handler om møter mellom mennesker. Det å kunne kommunisere og være i samspill med andre i ulike situasjoner. Et barn som får være i samspill med andre, kan både tilpasse seg fellesskapet og være en synlig deltaker som hevder sin plass.

I Monssveen barnehage har vi som målsetning at barn skal utvikle:

- Sin evne til innlevelse i andres følelser, fellesskapsverdier og evne til positive sosiale handlinger som å hjelpe, oppmuntre og dele med andre
- sin evne til selvhevdelse vis a vis selvkontroll i sosial samhandling; vente på tur, inngå kompromisser, hevde seg selv og egne meninger på en god måte, tørre å stå imot gruppepress og bli med i lek og samtale som allerede er i gang.

Opplevelser i leken blir viktig for barnas tilegnelse av sosial kompetanse.

Læring.

I barnehagen skal de voksne støtte barns nysgjerrighet, vitebegjær og lærelyst og bidra til et godt grunnlag for livslang læring. Begrepet livslang læring viser til at læring skjer på ulike arenaer gjennom hele livet. Læring foregår i det daglige samspillet med andre mennesker og med miljøet, og er nært sammenvevd med lek, danning, omsorg, språk og sosial kompetanse. Barn kan lære gjennom alt de opplever og erfarer på alle områder. De voksne i barnehagen må møte barns undring på en utfordrende og utforskende måte slik at dette danner grunnlaget for et aktivt og utviklende læringsmiljø i barnehagen. Barns egne interesser og spørsmål bør danne grunnlaget for læringsprosesser og temaer i barnehagen.

Læring skjer hele dagen i barnehagen, i både formelle og uformelle læringssituasjoner, formelle situasjoner er planlagte og ledet av voksne i barnehagen, mens uformelle situasjoner er hverdagsaktiviteter og her-og-nå situasjoner. Vi er opptatt av å knytte rammeplanens sju fagområder til både de formelle og uformelle læringssituasjonene. Vår oppgave er å tilrettelegge og skape gode læringssituasjoner ved å gi trygghet, førstehåndserfaringer og opplevelser. Vennskap og tilrettelegging for gode relasjoner i barnehagen er forutsetning for god læring og opplevelse av glede og mestring.

Språk:

En god språkutvikling er viktig for barn både på kort og lang sikt. Evnen til å bruke språket er avgjørende for hvordan barn kan kommunisere med voksne og med andre barn.

I Monssveen barnehage skal vi sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel. De skal lære seg å bruke språket som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser

I alle typer sosial samhandling foregår det språkstimulering. Sosial utvikling og språklig utvikling går hånd i hånd. Lek, felles opplevelser og aktiviteter gir unike muligheter for kommunikasjon mellom barn. Gjennom samtaler, høytlesing, spill og felles aktiviteter får barna språklig trening.

Personalet i barnehagen er viktige som språklige forbilder og tilretteleggere for språkstimulering. Som et ledd i språksatsningen har Monssveen barnehage to ansatte som har videreutdanning som språkveiledere.

Dersom barn trenger ekstra stimulering og tilrettelegging for en optimal språkutvikling, setter vi i gang tiltak som både kan avdekke vansker og hjelpe barnet i utviklingen.

Mat og måltider i barnehagen.

Barn som starter i barnehagen ved ettårsalder spiser omtrent 3000 måltider innen de er ferdig i barnehagen. Hva barna spiser i barnehagen kan ha en stor betydning for barnets helse, også i voksenlivet, og barnehagen har en viktig rolle innenfor forebyggende ernæringsarbeid.

I Monssveen barnehage følger vi Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen, som helsemyndighetene har utarbeidet som et grunnlag for arbeidet med et ernæringsriktig kosthold i barnehagen <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/mat-og-maltider-i-barnehagen>.

Rammeplan for barnehagen sier at barna skal utvikle gode vaner for et variert kosthold og at de får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/fagomrader/kropp-bevegelse-mat-helse/>

Monssveen barnehage er en «5 om dagen»- barnehage. «5 om dagen» er et konsept utarbeidet av Opplysningskontoret for frukt og grønt der formålet er å informere og inspirere både barnehage, barn og foreldre til å sette fokus på et sunt kosthold. For barnehagen sin del vil dette blant annet si at vi har forpliktet oss til å servere frukt eller grønt til alle måltider, at vi skal la barna få smake på ulike frukt- og grønnsakstyper og at barna skal delta i forberedelser av måltider og lære om sunne matvaner.

Vi har et smøremåltid til frokost der barna er deltakende i pådekking. Her serveres sunt pålegg, grovt brød, knekkebrød, frukt og grønt. Vi har egen kjøkkenassistent og to dager pr. uke serveres varm mat til lunsj. Vi har en 6-ukers meny med et sunt og variert tilbud (fisk, kylling, grov pasta, vegetar osv.)

Vi etterstreber å erstatte sukkerholdig mat og drikke med sunne alternativer. Dette vil medvirke til at barnas kosthold får en bedre sammensetning. Det vil også bidra til å redusere risikoen for overvekt og tannråte. Etter anbefaling prøver vi også å servere mat med færrest mulig eller ingen tilsetningsstoffer. Tilsetningsstoffer i maten kan bidra til at næringsstoffene blir færre og matens kvalitet blir redusert. Lager du maten selv fra bunnen, bevarer du råvarenes kvalitet, næringsverdi og smak og unngår tomme kalorier. Les mer om dette her:

<https://www.bramat.no/kosthold/3502-hva-er-egentlig-ultraprosessert-mat>

Som en del av fokuset på bærekraftig utvikling, dyrker vi våre egne grønnsaker. Vi lærer barna hvordan vi kan redusere matsvinn og benytte oss av rester i matlagingen.

Barna oppfordres til å smake på nye retter å bli vant til nye og ukjente smaker. Målet med dette er å bidra til økt matglede og bevissthet omkring variasjon i kosten.

7. FAGOMRÅDER

De sju fagområdene vi møter i Rammeplanen gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og barnas lek danner viktig grunnlag for arbeidet med disse. Det er de samme områdene som barna møter som fag i skolen. Rammeplanens sju fagområder er:

- **KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST**
- **KUNST, KULTUR OG KREATIVITET**
- **ANTALL, ROM OG FORM**
- **NÆRMILJØ OG SAMFUNN**
- **KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE**
- **NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI**
- **ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI**

Hvert fagområde dekker et vidt læringsfelt. Disse fagområdene vil sjelden opptre isolert, og som oftest tverrfaglig gjennom aktiviteter, samlinger og samtaler med barna. Arbeidet med fagområdene må tilpasses barnas alder, interesser, barnegruppens sammensetning og øvrige forutsetninger.

For en videre forståelse av fagområdene henvises det til Rammeplan for barnehager der du kan lese om ytterligere mål og metoder. <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Hvordan vi jobber mer spesifikt med fagområdene står også beskrevet i barnehagens progresjonsplan, som dere finner på barnehagens hjemmeside og som vedlegg til pedagogisk periodeplan i eget hefte.

8. VURDERING.

Barnehagens dokumentasjon er grunnlaget for refleksjon og læring. Den skal brukes som en metode for å få fram ulike oppfatninger og åpne for kritisk og reflekterende praksis. Dokumentasjon skal hjelpe personalet til å se hva barna er opptatt av, og brukes sammen med barna.

Vurdering er refleksjon og utforskning som skal hjelpe oss til ny kunnskap. All vurdering skal bidra til å styrke og øke barnegruppas og det enkelte barns trivsel og utvikling.

Planlegging.

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet.

“Planlegging må baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidige utvikling, individuelt og i gruppe. Den skal også baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre” (Rammeplanen).

Monssveen barnehage har en felles periodeplan som gjelder for to år av gangen. Hvert år utarbeides det et årshjul med utgangspunkt i periodeplanen, og hver avdeling utarbeider i tillegg egne månedsplaner basert på barnegruppas utvikling og behov. Det skrives også et månedsbrev som blant annet synliggjør hvilke fagområder vi har vært innom den siste måneden. For at barnehagen skal være en best mulig opplevelse for barna hver dag, og også for det som møter dem senere i livet, vil samtaler og dialog med barn og foreldre være viktig i planleggingen av det pedagogiske arbeidet. Vi sikrer en systematisk planlegging av innhold og aktiviteter ved å benytte oss av egne skjema utarbeidet for dette. Disse vil også være utgangspunkt for vurdering/evaluering i etterkant.

Dokumentasjon.

“Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet kan gi foreldre, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen, og hvordan barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven og rammeplanen” (Rammeplanen).

Å dokumentere barnas hverdag er viktig for oss. Ved å fange de små og store øyeblikk har vi et godt grunnlag for å tenke og reflektere over:

- Hva forteller dette oss om enkeltbarnet, barnegruppa, om de voksne?
- Hvordan kan vi bruke dette til å utvikle og forbedre den pedagogiske praksisen vår?

Personalet i Monssveen barnehage arbeider for å ha et bevisst forhold til hva vi dokumenterer og hvorfor. Vi har et mangfold av måter å dokumentere arbeidet vårt på. Vi bruker foto, film, tekstskaping, utstillinger, evalueringer, praksisfortellinger, utsagn fra barn, refleksjon osv. Dokumentasjon har en dobbel hensikt. Det handler både om vise fram for foreldre hva barna har drevet med denne dagen eller uka, f.eks.

morsomme og talende bilder. Dokumentasjon skal også være et arbeidsverktøy for å sikre kvaliteten på det pedagogiske innholdet og være til hjelp i vurderingsarbeidet vårt.

Vurdering.

“Kunnskap om barnegruppens og enkeltbarnets trivsel og allsidige utvikling er viktig for å gi alle barn et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal derfor observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov.” (Rammeplanen).

Personalet vurderer aktiviteter som barna er med på. Dette gjør vi for å få et kritisk og distansert blikk på hvordan vi legger til rette for barns lærings- og dannelsesprosesser. Vi går stadig på jakt med det for øyet: Gjør vi det vi tror vi gjør? Vi prøver til enhver tid å ha et kritisk blikk på det med tanke på å forbedre og endre vår praksis. Samtaler med barna gir oss viktig informasjon om deres oppfatning av sin hverdag.

9. BARNS MEDVIRKNING.

Medvirkning handler om å bli spurt, bli lyttet til og akseptert som kompetent.

Barna skal få mulighet til å medvirke i fellesskapet og uttrykke sine synspunkter,

Barna skal erfare at deres stemme blir tatt på alvor og ha innflytelse på sin egen hverdag i barnehagen.

Personalet må være bevisst i alle situasjoner sammen med barna og gi hvert enkelt barn følelsen av å bli sett, hørt og verdsatt.

Barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få uttrykke sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jfr. barnehageloven §§ 1 og 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. Barna skal få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av det som skjer i barnehagen. Alle skal få erfare å få innflytelse på det som skjer.

Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet, og de skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ha. (Rammeplanen).

Dersom barn skal oppleve at det å gi uttrykk for tanker og meninger er meningsfullt må de:

- Oppleve anerkjennelse for egne tanker og meninger
- Oppleve at egne tanker og meninger blir hørt
- Oppleve at egne tanker og meninger har betydning for andre

Å ta barns medvirkning på alvor forutsetter gode relasjoner og god kommunikasjon mellom barnet og de voksne. De voksne må være lyttende til barnet, både til barnets talespråk og kroppsspråk. Det er viktig at de voksne prøver å forstå barnets følelsesuttrykk. Personalet må være bevisst i alle situasjoner sammen med barna og gi hvert enkelt barn følelsen av å bli sett, hørt og verdsatt. **Slik vil vi bidra til at barnets opplevelse av medvirkning på sitt eget liv i barnehagen styrker deres selvfølelse og opplevelse av egenverd.**

10. FORELDRENES MEDVIRKNING.

I barnehagelovens formålsparagraf heter det at «.....barnehagen **i samarbeid og forståelse med hjemmet** skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannings som grunnlag for allsidig utvikling». Samarbeidet skal sikre at foreldrene får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet.

Som foreldre og nærmeste omsorgspersoner kjenner dere deres barn best. I Monssveen barnehage mener vi at et godt foreldresamarbeid er nøkkelen til at vi kan bli en god pedagogisk institusjon, samt en dyktig forlenget arm i oppdragelsen av nettopp deres barn. Foreldrene har mye å tilføre innholdet i barnehagen, men det forutsetter at vi i barnehagen gir mulighet for dette. Det forutsetter også at foreldrene er engasjerte og bryr seg om barnehagens indre liv.

Arenaene for medvirkning og samarbeid er de daglige møtene i garderoben, foreldresamtaler, foreldremøter, samt andre arrangementer. Foreldrene sikres også medvirkning på barnehagens samlede virksomhet gjennom deltakelse i eierstyret og samarbeidsutvalget. Samarbeidsutvalget skal i henhold til Rammeplanen blant annet være med og fastsette barnehagens årsplan.

Foreldre og barnehagens personale har et felles ansvar for barns trivsel og utvikling. Det er viktig at både foreldre og personalet har en felles holdning til at de trenger hverandre, og for at barnehagetilbudet skal være til det beste for barnet. Det at foreldre og ansatte har inngående kjennskap til hverandres oppdragelsesverdier og – praksis er en forutsetning for å ha en nær dialog.

Personalet vil imøtekomme foreldres ønsker og behov så langt det er mulig, og innenfor de rammene som er til disposisjon. Vi forventer tilbakemeldinger fra foreldre om positive og negative sider ved innhold og drift. Samtidig stiller vi krav til foreldrene når det gjelder beskjeder og avtaler. Vi skal vise alle foreldre respekt og imøtekommenhet, og samtidig forvente at foreldrene skal respektere oss og vårt arbeid.

Les mer om foreldremedvirkning og samarbeid mellom hjem og barnehage på Foreldreutvalget for barnehager sine sider: <http://www.fubhg.no/>

11. OVERGANGER

Barnehagen skal ivareta barnets behov for trygghet og tilknytning i oppstart og overganger. Dette skal skje i nært samarbeid med foreldrene.

Barnas utdanningsløp starter i barnehagen. Barnehagen legger grunnlag for læring på alle områder. Det kan være stor overgang for barn å skifte arenaer. Vi prøver å skape gode sammenhenger i alle overgangssituasjoner barnet vil møte i barnehagetida; når barnet begynner i barnehagen, ved overganger innad i barnehagen og når barnet skal begynne på skolen.

Overganger generelt er sårbare perioder som fører til rolleendringer, som igjen fører til nye forventninger. Det er viktig å støtte barnet i dets utvikling for å få en tryggest mulig overgang.

Når barnet begynner i barnehagen:

Alle barn og familier har ulike behov når det kommer til oppstart. For at små barn skal kunne utforske både nye relasjoner og et nytt miljø, trenger de en trygg base å utforske ut ifra. De første dagene etter barnehagestart må foreldrene være til stede, slik at barnet kan gjøre seg kjent med nye voksne og nye omgivelser.

Det er viktig at man som voksen, både personal og foreldre, er sensitive for hvordan barnet reagerer i møte med den nye hverdagen. Tilvenningstiden må derfor tilpasses barnas individuelle behov.

I god tid før avtalt oppstartdato sendes det ut informasjon om hvilken avdeling barnet skal gå på, hvilken voksen som blir primærkontakt og hvem de andre voksne på avdelingen er. Det kommer også en generell informasjon om hvordan rutinen for tilvenning er. Denne tilpasses som sagt til barnet, og gjøres slik at tryggheten blir ivaretatt på en best mulig måte. Nye foreldre tilbys en foreldresamtale kort tid etter oppstart.

Alle nye foreldre med barn som skal ha oppstart i barnehagen på høsten inviteres til et felles informasjonsmøte før sommerferien. Her får de vite litt om barnehagens organisering, innhold og rutiner.

Overganger innad i barnehagen:

Barnehagen er organisert i fire ulike avdelinger. *Askeladden* er for barn over 3 år, *Tyrihans* har barn fra 2 – 5 år mens *Smørbukk* og *Veslefrikk* har bare 1- og 2-åringer.

Dette betyr at ved oppstart av nytt barnehageår vil flere barn oppleve noen endringer. Noen barn bytter avdeling, avdelinger får tilført helt nye barn og det kan være endringer i personalsammensetningen. Foreldre får informasjon om eventuelle endringer så snart det er praktisk mulig.

Personalet bruker god tid på å forberede barna på hvor de skal. Barna går på besøk til sine nye avdelinger, og de voksne gjør seg kjent med barna de skal være sammen med.

Overgangen mellom barnehage og skole:

I Superklubben (de eldste) har vi fokus på det vi kaller *skoleforberedende aktiviteter*. Her jobber vi med begrepstrening (som f.eks. størrelser, antall, form og farge), trafiksikkerhet og vi introduserer barna for bokstaver og tall. Det viktigste er imidlertid å hjelpe barna til å utvikle selvstendighet og **sosiale ferdigheter**, jfr. skolens anbefalinger (ta på klær og sko selv, passe på egne saker, gå på do, vente på tur, kunne ta imot felles beskjeder osv.). Vi skal jobbe aktivt med å skape gode fellesskapsfølelser og relasjoner som fremmer god psykisk helse og hindrer krenkelser og mobbing.

For de eldste barna er Superklubben noe de ser fram til lenge før det er deres tur til å bli «medlemmer». Klubben er ikke bare en spennende forberedelse til skolestart, men også en arena der barna får kjenne på mange gode følelser som er med på å styrke selvfølelsen; *samhold, forventning, mestring, det å være størst, stolthet, få være i fokus, rollemodell for de yngre barna osv.*

Superklubben har som tradisjon at de inviterer forrige års Superklubb (de som begynte i 1.klasse i august) til «gjenforeningsfest» i barnehagen. Dette gjennomføres i mai/juni hvert år.

Gjøvik kommunes overgangsrutiner fra barnehage til skole og SFO:

Aktivitet	Tidspunkt	Ansvarlig
Informasjon om rutiner for overgang fra barnehage til skole og SFO står i barnehagenes årsplan.		Styrer
Barnehagene sender navneliste med telefonnr. til skolene for kommende elever.	01.10	Styrer
Kommende elever fordeles pr skole i IST.	15.10	Skoleadministrasjon
Samarbeidsmøte krets, Agenda: Lage årshjul og planlegge høstens hospitering.	September	Styrer
I tilfeller der barnehagen og foreldrene mener det er nyttig med tilleggsinformasjon for å kunne tilrettelegge for en god skolestart, tar barnehagen kontakt med skolen.	November-april	Styrer
Hospitering for barnehageansatte i skolen, med påfølgende evaluering.	Oktober	Styrer / Rektor
Brev om tildelt skoleplass sendes foresatte, link til innskrivingsskjema i brevet.	Oktober	Rektor
Søknader om bytte av skolekrets behandles.	Desember	Skoleadministrasjon
Søknad om utsatt skolestart drøftes med foreldrene og sendes skolekontoret.	Innen 1.januar	Foreldre
Informasjonsmøte på skolen barnet tilhører, skolene sender innkalling til foresatte.	Januar (uke 2 eller 3)	Rektor
Samarbeidsmøte krets. Agenda: Planlegge samarbeid vår, dvs. besøk mellom barnehagene og skolene, hospitering i barnehagen og evaluering av årets samarbeid.	Januar	Rektor
Ivaretagelse av barn som går i barnehage utenfor skolens krets.	Januar	Rektor / Styrer
Barnehagen besøker det enkelte barns skole (uformelt); går veien dit, ser på/leker i skolegården e.l.	Vår	Styrer Pedagogisk leder
Besøksordninger: Barnehagene får besøk av elever (kommende faddere?) Barnehagebarn besøker 1. trinn.	Tidlig vår, før besøksdager	Skolen avtaler med den enkelte barnehage
Ansatte i barnehagene blir invitert på foreldremøtene som arrangeres i forbindelse med Bli-kjent-dagene.	Når dagene er fastsatt	Rektor og styrer
Bli-kjent-dag/dager på skolen: Barnet får skriftlig invitasjon fra skolen. Barnet får hilse på sin fadder. Skolens ledelse er til stede for foreldre som ønsker samtale om eget barn.	Mai/Juni	Rektor Kontaktlærer
Overgangsmøte utveksle info om enkeltbarn/gruppe, husk samtykke fra foreldre.	Vår	Rektor avtaler med den enkelte bhg
Hospitering i barnehage for neste års 1.trinnslærere.	Mai / Juni	Rektor / Styrer
Erfaringsutveksling for alle som har hospitert.	Mai / Juni	Rektor

Referater og ev. presentasjoner fra foreldremøtene sendes til barnehagene.	Juni	Rektorer
Ved behov for ytterligere informasjon fra barnehagene, kan skolen i samråd med foreldrene ta kontakt med den aktuelle barnehage for samtale	Etter skolestart	Kontaktlærer

Barn med særlige behov/nedsett funksjonsevne.

Barnehagen avtaler sammen med foreldre overgangsmøter med skolen og eventuelt samarbeidspartnere. Husk å kalle inn rektor.	Innen 1.november	Styrer
For enkelte barn med store og sammensatte behov kan det være aktuelt å starte samarbeid bhg/skole 1-3 år før skolestart. Dette vurderes i ansvarsgruppa.	Se egen rutine	Styrer
Søknader om spesialskyss sendes Innlandstrafikk	Innen 1.februar	Foreldre

<https://www.gjovik.kommune.no/tjenester/barnehage-og-skole/skole/starte-pa-skolen/>

